

Kasper Jørgensen og Rebekka Falsing

Stort fald i andel af ældre med demens

Andelen af ældre mennesker, der årligt diagnosticeres med demens eller sættes i behandling med demensmedicin, er faldet markant, viser nyt studie. Nedgangen hænger blandt andet sammen med, at ældrebefolkningen som helhed er blevet sundere, bedre uddannet og har fået bedre økonomi.

Et højt uddannelsesniveau, en høj husstandsindkomst og et lavt medicinforbrug er formentlig medvirkende til den faldende andel i ældre med demens.

Andelen af ældre kvinder, der årligt diagnosticeres med demens eller sættes i behandling med demensmedicin, er faldet med 34,2 %, mens andelen af ældre mænd i samme situation i samme periode er faldet med 22,5 %.

Det viser et netop publiceret landsdækkende dansk registerstudie fra Københavns Universitet. Det afdækker udviklingen i, hvor stor en andel af ældrebefolkningen, der får en demensdiagnose eller sættes i behandling med demensmedicin per år, den såkaldte incidensrate, fra 2005 til 2018.

For mændenes vedkommende svarer det til en nedgang på ca. 1,6 % årligt, og for kvinderne et fald på ca. 2,4 % årligt. De faldende incidensrater gjorde sig gældende i alle aldersgrupper i ældrebefolkningen.

Resultaterne stemmer godt overens med et dansk registerstudie fra 2019, der fandt, at incidensrater for demens faldt med ca. 2% årligt i perioden 2003 til 2015.

Tilsvarende fandt en international forskergruppe, *the Alzheimer Cohorts Consortium*, der har foretaget en meta-analyse af syv populationsbaserede kohortestudier i Europa og USA, at incidensrater for demens gennem de seneste 25 år er faldet med 13 % per årti.

Stadig stigende antal

Faldende incidensrater er ikke ensbetydende med, at den samlede forekomst af personer med demens, den såkaldte prævalens, falder tilsvarende.

I perioden 2005 til 2018 voksede den danske ældrebefolkning med mere end 300.000 personer fra ca. 817.000 til mere end 1,2 mio. mennesker.

Resultatet var, at det samlede antal ældre med demens udviste en langsom stigning gennem hele perioden - trods de skrumpende incidensrater.

Reduktion i risikofaktorer

Forskerne undersøgte indflydelsen fra en række risikofaktorer og fandt, at et højt uddannelsesniveau, en høj husstandsindkomst og et lavt medicinforbrug var associeret med nedsat risiko for demens.

Tilsvarende var lavt uddannelsesniveau, lav husstandsindkomst, højt medicinforbrug samt tidligere apopleksi (*the usual suspects*) associeret med øget risiko for demens.

Studiet viste også, at ældrebefolkningens risikoprofil for demens udviklede sig i en mere gunstig retning i perioden 2005 til 2018. Mere teknisk udtrykt kunne der påvises et fald i den såkaldte *ætiologiske fraktion* for hver af de nævnte risikofaktorer.

Men den samlede påviste reduktion i risikofaktorer kunne kun delvis forklare de faldende incidensrater.

Studiet er baseret på registeroplysninger om alle indbyggere i Danmark fra 65-års alderen og opefter bosiddende i Danmark i pågældende periode. Det drejer sig om i alt mere end 1,7 mio. mennesker født i årene 1896 til 1953.

Personer, der allerede havde en demensdiagnose ved studiets start, indgik ikke i studiet. Deltagere, der blev registreret med demens i løbet af studieperioden, blev identificeret via Landspatientregisteret, det Psykiatriske Centrale Forskningsregister samt Lægemiddelstatistikregisteret.

I løbet af den 14-årige studieperiode, blev der således registreret 118.000 nye demenstilfælde.

Fødselsårgang betyder noget

Da risikoen for demens vokser med alderen, er der en indlysende sammenhæng mellem fødselsårgang og demensrisiko – jo ældre årgang, jo højere risiko.

I det aktuelle studie sås imidlertid en tydelig selvstændig effekt af fødselsårgang uafhængigt af alder. Denne såkaldte fødselskohorte- eller generationseffekt betyder for eksempel at personer født i 1930'erne har lavere risiko end personer født i 1920'erne - vel at mærke på samme tidspunkt i livet - at personer født i 1940'erne har lavere risiko end personer født i 1930'erne og så fremdeles.

Forskerne drager en parallel til den såkaldte Flynn-effekt påvist indenfor intelligensforskning, der drejer sig om, at yngre generationer (i det mindste indtil for nylig) som hovedregel klarer sig bedre på intelligens-tests end ældre generationer på samme tidspunkt i livet.

Det kognitive funktionsniveau ser med andre ord ud til at være stigende fra generation til generation. Som mulig forklaring på den faldende demensrisiko foreslår forskerne i det aktuelle studie foreslår, at yngre generationer har en større 'hjernereserve', måske som et resultat af, at de har haft bedre opvækstbetingelser og levevilkår end deres forældre og bedsteforældre.

Studiet er udført af forskere ved Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet, og Danmarks Statistik.

Hegelund ER, Mehta AJ, Mortensen LH, Westendorp RGJ. The plasticity of late-onset dementia: A nationwide cohort study in Denmark. *Alzheimer's & dementia : the journal of the Alzheimer's Association*. 2021 (Online ahead of print).

[PubMed](#)

Taudorf L, Norgaard A, Islamoska S, Jorgensen K, Laursen TM, Waldemar G. Declining incidence of dementia: A national registry-based study over 20 years. *Alzheimer's & dementia : the journal of the Alzheimer's Association*. 2019;15(11):1383-91

[PubMed](#)

Wolters FJ, Chibnik LB, Waziry R, Anderson R, Berr C, Beiser A, et al. Twenty-seven-year time trends in dementia incidence in Europe and the United States: The Alzheimer Cohorts Consortium. *Neurology*. 2020;95(5):e519-e31

[PubMed](#)

Oprettet: 05. oktober 2021